

LUND
UNIVERSITY

Funktionshindrades sexuella rättigheter

- och statens skyldighet att uppfylla dem

Emelie Muñoz

Mänskliga rättighetsstudier: MRSG20 - fortsättningskurs

Vårterminen 2012

Handledare: Dr. Olof Beckman

Abstract:

The purpose of this study is to analyze whether an active sexual-life should be considered as a human right and to also analyze what responsibility the state has towards fulfilling this potential right for disabled persons, who are often incapable of creating an active sexual-life on their own, due to physical or mental restrictions. The study is built on an argumentative analysis and is categorized into four sub-categories: Is an active sexual life a human right?, Is this potential right a positive or negative right?, Who should fulfill this potential right? and how should this potential right be fulfilled?. The conclusion of the argumentative analysis is that an active sexual-life is a negative human rights and the state does not have a responsibility to fulfill that right but the right should be fulfilled by other non-profit organizations.

Innehållsförteckning

Abstract:.....	1
Innehållsförteckning	2
Förkortningar	3
1 Inledning.....	4
1.1 Syfte och Frågeställning.....	5
1.2 Avgränsningar och Klargöranden.....	6
1.3 Teoretiska utgångspunkter	6
1.4 Tillvägagångssätt och Material.....	12
2 Argumentationsanalys.....	15
2.1 Är ett aktivt sexualliv en del av de mänskliga rättigheterna?.....	15
2.2 Är rätten till ett aktivt sexualliv en positiv eller negativ rättighet?	18
2.3 Vem ska tillgodose rättigheten?	19
2.4 Hur ska rättigheten tillgodoses?	21
2.5 Rätten till ett aktivt sexualliv för personer med funktionshinder utifrån CRPD	22
3 Analys av argumentationsanalysen.....	24
3.1 Sammanfattning av argumentationsanalysen	24
3.2 Diskussion om argumentationsanalysen	26
4 Slutsats	29
5 Källförteckning	30
5.1 Litteratur.....	30
5.2 Rapporter.....	30
5.3 Offentliga skrifter	31

Förkortningar

CRPD	Convention on the Rights of People with Disabilities
EU	European Union
FN	Förenta Nationerna
HERA	Health, Empowerment Rights and Responsibilities
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICHRP	International Council on Human Rights Policy
ICPD	International Conference on Population and Development
IPPF	International Planned Parenthood Federation
NGO	Non-Governmental Organization
SIDA	Swedish International Development Cooperation Agency
UDHR	Universal Declaration of Human Rights
UN	United Nations
WFF	Woodhull Freedom Foundation
WHO	World Health Organization

1 Inledning

Ett aktivt sexualliv är för många ett sätt att få närhet, att uttrycka sin kärlek till en annan människa och/ eller enbart ett sätt att få njutning. För de flesta av dessa personer så är ett aktivt sexualliv relativt lättillgängligt och lätt att utföra men för personer med funktionshinder så hindrar deras fysiska eller psykiska handikapp dem från att kunna ha ett aktivt sexualliv. En väldigt intressant frågeställning som väcks då är om ett aktivt sexualliv är något som alla har en medfödd rätt till. En rättighet som alla ska kunna ta del av och i sådana fall även en rättighet som staten har en skyldighet att uppfylla. I detta arbete kommer två frågeställningar ligga i fokus som speglar denna diskussion: Om ett aktivt sexualliv kan ses som en mänsklig rättighet och om så är fallet, vad staten har för skyldighet att uppfylla den rätten.

I Sverige har en diskussion sedan länge funnits kring hur man skulle kunna hjälpa de funktionshindrade som vill ha ett aktivt sexualliv och hur långt dessas personliga assistenter skulle kunna gå för att hjälpa deras arbetsgivare. Många funktionshindrade par framhöll att de inte kunde ha ett aktivt sexualliv utan att ha en assistent som hjälpte dem. Frågan som väcks då blir: Vem ska kunna hjälpa dessa personer? Och hur? I vissa länder som Schweiz, Danmark och Tyskland så erkänns rätten till ett aktivt sexualliv som en del av de mänskliga rättigheterna och så kallade ”sexassistenter” har blivit ett myntat begrepp. Dessa sexassistenter kan exempelvis hjälpa funktionshindrade par att ha sex med varandra eller agera som sexpartner och hjälpa funktionshindrade att få utlösning eller orgasm. Diskussionen som uppkommer i samma andetag som man nämner sexassistenter är om dessa borde räknas som prostituerade. De utför sexuella arbeten för pengar på samma sätt som en prostituerad skulle göra. Är möjligtvis skillnaden att betalarna i fråga är ett speciellt behov av hjälp? Detta är ett av de olika teman som kommer diskuteras under arbetets gång.

Relevant diskussion blir även vad staten har för roll i denna situation. I arbetet kommer en diskussion om statens skyldighet att respektera, skydda och uppfylla de mänskliga rättigheterna, statens skyldighet gentemot funktionshindrade enligt CRPD och statens skyldighet att eventuellt tillgodose funktionshindrade med hjälp för att ha ett aktivt sexualliv. Staten har en central del av detta arbete eftersom i många andra mänskliga rättighetsdokument så indikeras staten som det organ som har främst skyldighet att tillgodose befolkningen med medel för att deras mänskliga rättigheter uppfylls. Staten blir därav av essentiell vikt gällande

denna frågeställning.

Denna studie kommer dels att diskutera premissen om ett aktivt sexualliv kan ses som en mänsklig rättighet och om staten i sådana fall har en skyldighet att uppfylla denna rättighet. Tillvägagångssätten för att besvara dessa två frågor kommer bestå av två olika moment. Dels en argumentationsanalys av olika argumenterande litteratur. Dessa texter argumenterar av olika sidor av diskussionen, vissa för att ett aktivt sexualliv är en positiv mänsklig rättighet och att staten har en skyldighet att tillgodose hjälp för personer med funktionshinder för att utföra sina sexuella behov och andra argumenterar istället för att ett aktivt sexualliv är en negativ mänsklig rättighet och att det snarare borde finnas ideella organisationer som hjälper funktionshindrade med deras sexuella behov. Argumentationsanalys kommer kunna ge en överblick över de olika argument som finns på vardera sida av diskussionen. Denna del utgör en mer abstrakt bild av frågeställningen då den främst fokuserar på hur det borde vara och hur staten borde agera. Nästa delmoment ger en mer konkret bild av frågan då det är en analys av CRPD som är en aktuell internationell konvention av funktionshindrades rättigheter. Här kommer snarare fokus ligga på vad för skyldighet staten har att hjälpa funktionshindrade att få ett aktivt sexualliv.

Sexuella rättigheter är något som lätt hamnar i skymundan då detta fortfarande i många situationer är tabu och en privat angelägenhet. Ett av målen med arbetet är att illustrera ett aktuellt problem i vårt samhälle som på grund av fördomar och tabu hamnat i mörkret men som borde belysas då det drabbar en redan missgynnad grupp i samhället.

1.1 Syfte och Frågeställning

Syftet med denna uppsats är att genom en argumentationsanalys av olika texter och en analys av CRPD som ger stöd för att kunna svara på frågan om ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet och om staten har en skyldighet att tillgodose funktionshindrade med hjälp för att utöva sexuella akter. I denna diskussions blir även frågan om ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet aktuell eftersom det är en premiss för om staten har en skyldighet eller ej. Med detta syfte som bakgrund så har följande frågeställning framställs:

Kan ett aktivt sexualliv förstås som en mänsklig rättighet som gör en stat skyldig att aktivt bistå personer med funktionshinder för att en sådan rätt ska kunna utövas?

Genom att formulera frågeställningen på detta sätt så kan man besvara frågan utifrån flera olika aspekter. I frågeställningen så måste olika diskussioner tas upp som exempelvis om ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet besvaras, såväl som om sexassistenter borde räknas lika som prostituerade.

1.2 Avgränsningar och Klargöranden

Detta arbete kräver en del avgränsningar som måste förtydligas för att ge en bättre uppfattning av ämnet.

Arbetet utgår ifrån Sverige och det hänvisas därav till svenska lagar och den svenska jurisdiktionen. Valet att utgå ifrån Sverige bygger på att man i Sverige inte har diskuterat funktionshindrades sexualliv i den utsträckning som vissa andra länder har gjort. Även om arbetet utgår ifrån Sverige så har frågeställningen framförts med rum för en mer generell tolkning som kan appliceras på flera olika länder.

Klargörande om subjektiviteten måste även ges och bör vara i åtanke när man läser arbetet. Som författare finns alltid en viss subjektivitet som i så stor utsträckning som möjligt har försökt att arbetar bort.

1.3 Teoretiska utgångspunkter

Eftersom arbetet bygger på en del argumenterande texter så är det viktigt att förklara dessa då de är några av de teoretiska utgångspunkterna. Eftersom materialet kring ämnet är avsevärt begränsat så har det inte funnits mycket att behandla, dock så har detta inte utgjort ett stort problem då de argumenterande texterna är primärmaterialet som utgjort främsta delen av arbetet.

Sex rights for the disabled? av Jacob M Apple är den text som argumenterar för att ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet och för att staten ska finansiera hjälp för att den funktionshindrade individen ska kunna utföra denna rättighet. Man kan i texten se en tydlig hänvisning till Pogges filosofiska idé om att det främst är statens skyldighet att uppfylla och

tillgodose individer med de mänskliga rättigheterna.¹ Även om Apple inte uttrycker denna teori i texten så kan man ändå identifiera tydliga åberopanden på Pogges filosofiska tanke.

Sex rights and disability av Ezio Di Nucci argumenterar mot Apples text och menar istället att ett aktivt sexualliv är en negativ mänsklig rättighet och att det inte är statens skyldighet att tillgodose funktionshindrade personer med hjälp eftersom då måste man delvis legalisera prostitution. Han menar istället på att det ska finnas ideella organisationer som istället möter de funktionshindrades sexuella behov.²

Sexuality and Human Rights av ICHRP är en diskussions rapport. Organisationen skriver i rapporten att deras syfte är att undersöka mänskliga rättighetspolitiken och lagstiftningen för att vara av praktiskt relevans för olika aktörer, nationellt såväl som internationellt. De säger själva att de vill genom rapporten beskriva sexualitet och sexuella rättigheter utifrån ett mänskörättsperspektiv. Med detta syftar de till att förklara dessa utifrån de internationella mänskliga rättigheters dokument som idag är implementerade i samhället.³

Bracketing Sexuality: Human Rights and Sexual Orientation – A Decade of Development and Denial at the UN av Ignacio Saiz syftar till att beskriva sexuella rättigheter och hur dessa skulle utformas om ett sådant folkrättsdokument skulle skapas. Han beskriver vem som är rättighetsbärare av sexuella rättigheter och varför implementeringen av sexuella rättigheter har varit så problematisk.⁴

Sexual Rights for All av Sida (red. Anna Runeborg och Christina Andersson), är en rapport som vill beskriva vilka som är rättighetsbärare av sexuella rättigheter och hur dessa rättigheter borde utformas. På samma sätt ICHRP vill beskriva hur lagstiftningen ser ut så vill Sida mer förklara hur verkligheten ser ut och hur den borde se ut. De ger intervjuexempel från verkliga personer som drabbats av att det inte finns en konvention eller liknande av sexuella rättigheter. Denna har framför allt fungerat som ett stöd för att förstå situationen med sexuella rättigheter men har inte använts primärt för argumentationsanalysen.⁵

State of Sexual Freedom in the United States 2010 Report av WFF är ytterligare en rapport och den liknar mycket Sidas till struktur och syfte men denna baseras istället på det

¹ Pogge, Thomas, "How Should Human Rights Be Conceived?", I *The Philosophy of Human Rights*, Patrick Hayden (red), New York: Paragon House, 2001

² Apple, J.M *Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics, 2010; 36:152-154

³ International Council on Human Rights Policy. *Sexuality and Human Rights*, Policy. Versoix: Switzerland, 2009. s.1

⁴ Saiz, Ignacio, *Bracketing Sexuality: Human Rights and Sexual Orientation – A Decade of Development and Denial at the UN* Health and Human Rights 7, no. 2. 2004

⁵ Sida, Anna Runeborg and Christina Andersson, *Sexual Rights for All*, 2010

amerikanska samhället och hur sexuell frihet yttrar sig i USA. Denna har, på samma sätt som Sidans rapport, främst fungerat för att ge en bakgrund till hur sexuella rättigheter bör utformas och vilka som borde bli rättighetsbärare.⁶

Det finns många olika begrepp i uppsatsen som är relevanta att ta upp, diskutera och definiera. För att ge en förståelse av vad begreppen betyder i kontexten av funktionshindrades sexuella rättigheter så ska här en redovisning av begreppen och vilken definition av dessa begrepp som har använts i arbetet. De begrepp som här kommer att närmare förklaras är funktionshinder, sexualliv, prostitution och sexassistenter och statens skyldighet att uppfylla de mänskliga rättigheterna.

Första begreppen som är en essentiell del av arbetet är uppfattningen om vem som kan räknas som *funktionshindrad* och vem som denna uppsats syftar till. Eftersom arbetet dels kommer innehålla en analys av CRPD så är det den definitionen av funktionshindrade som arbetet hänvisar till:

Persons with disabilities include those who have long-term physical, mental, intellectual or sensory impairments which in interaction with various barriers may hinder their full and effective participation in society on an equal basis with others.⁷

Funktionshinder är dock ett svårt begrepp att endast definiera genom en mening. Vissa författare menar på att andra aspekter av definitionen. Oliver menar exempelvis på att det finns två sätt att närma sig begreppet funktionshinder, ur en individuell medicinsk synvinkel och ur en social, strukturell och kontextuell synvinkel. Med den individuella, medicinska synvinkeln menar Oliver att man har en fokus på individen och man betonar att det måste finnas en medicinsk diagnos för att benämnas som funktionshinder. Här finns även en syn på att det är den funktionshindrade individen som är problemet som måste lösas och behandlas. I den strukturella kontextuella synvinkeln är det istället mer fokus på den sociala kontexten och miljön runt individen. Här menar man istället att diskriminering, sociala barriärer, exkludering, segregering och fördomar som roten till att förklara vem som borde definieras som funktionshindrad. Man kan här se en koppling mellan CRPD:s definition och den individuella, medicinska synvinkel som Oliver beskriver. Definitionen beskriver att det är

⁶ WFF: *State of Sexual Freedom in the United States 2010 Report*, 2010

⁷ Convention on the Rights of Persons with Disabilities 3 mars 2008 UN doc. A/RES/61/106, Art. 1

personen som är problemet och som är undantagen snarare än samhället och dess normer. Denna uppsats har även tagit sin utgångspunkt från CRPD:s definition och därmed även den individuella, medicinska definitionen.⁸

En oundviklig diskussion i samband med diskussionen om vem som är rättighetsbärare är dock även vem som är *skyldighetsbärare*. Thomas Pogge förklarar det som vem som är skyldig att bistå med medel för att befolkningen ska kunna nyttja sina rättigheter. Det är även denne som blir skyldig om rättigheterna kränks då det är dennes ansvar att bistå med medel och hjälp för att detta ska undvikas.⁹ I detta arbete kommer ytterligare diskussioner om vem som är skyldighetsbärare att föras eftersom det är en del av frågeställningen.

Att definiera *ett aktivt sexualliv* är ett viktigt begrepp för arbetet då det finns flera olika uppfattningar om vad som borde definieras som sex och vad som inte är sex. Trots att ett aktivt sexualliv inte kanske definieras som ett begrepp i andra kontexter så är det dock av relevans att det definieras som begrepp i denna uppsats. Sexualliv är ett väldigt brett begrepp och kan innehålla många olika aspekter och det kan vara lite oklarheter kring vad som bör räknas som sex och sexualliv. Det är viktigt i denna uppsats att klargöra vad som definierar ett aktivt sexualliv eftersom frågeställningen centrerar kring om detta borde ses som en mänsklig rättighet eller inte.

För nuvarande så finns ingen direkt definition av sex från någon överstatlig organisation även om WHO planerar att skapa en definition.¹⁰ I samma rapport beskriver de arbetet som försiggår med att framställa en definition och redogör även för tankarna bakom den framtida definitionen. Inom kategorin ”sexualitet” syftar de till sexuell aktivitet och menar på att det är en central del av att vara en människa.¹¹

Sexuality is a central aspect of being human throughout life and encompasses sex, gender identities and roles, sexual orientation, eroticism, pleasure, intimacy and reproduction. Sexuality is experienced and expressed in thoughts, fantasies, desires, beliefs, attitudes, values, behaviours, practices, roles and relationships. While sexuality can include all of these dimensions, not all of them are always experienced or expressed. Sexuality is influenced by the interaction of biological,

⁸ Oliver, M. “The Social Model in Action: If I had a Hammer”. 2004, s. 18-30

⁹ Pogge, Thomas, “How Should Human Rights Be Conceived?”, I *The Philosophy of Human Rights*, Patrick Hayden (red), 2001, s. 192

¹⁰ WHO: *Defining sexual health: report of a technical consultation on sexual health 28–31 January 2002*, Geneva, 2006. S. 4

¹¹ Ibid. s. 5

psychological, social, economic, political, cultural, ethical, legal, historical, religious and spiritual factors.

Alla dessa typer av sexuell kontakt kan alltså betraktas som ett aktivt sexualliv även om det fortfarande är i en arbetande process. Man måste även förklara att sexuell hälsa är en viktig del av begreppet och WHO menar på att sexuell hälsa inte endast betyder frånvaron av sjukdom, dysfunktion eller svaghet utan även en positiv och respektfull approachering gentemot sexualitet och sexuella relationer. Samtidigt som möjligheten för en njutbar och säker sexuell upplevelse, fri från tvång, diskriminering eller våld.¹²

Man måste även klargöra att uppsatsen inte inkluderar sexuella akter som är förbjudna enligt lag som akter som definieras som sexualbrott¹³ Eller sex med djur om djuren kommer till skada¹⁴.

Begreppet *sexassistenter* är dock ett, för många, relativt nytt begrepp och begreppet *sexassistent* tangerar till, och många associerar det till, begreppet prostitution. Sexassistenter kan förklaras som personer som hjälper funktionshindrade att antingen ha sex med sin egna partner, då detta kan vara svårt om de båda är funktionshindrade, eller att de själva hjälper personen att få utlösning eller orgasm genom penetrering eller onanering. Man kan med andra ord förklara det som att sexassistenter är som de funktionshindrades personliga assistenter med undantaget att de följer med och hjälper den funktionshindrade med dess sexuella behov. Diskussionen kring detta begrepp gäller dock om sexassistenter ska benämnas som just assistenter eller om man snarare ska se på dem som prostituerade. Sexassistenter utför sexuella akter i utbyte mot pengar, som är den vanliga definitionen av prostitution. Frågan är dock vad, om något, som skiljer sexassistenter från prostituerade. Denna diskussion kommer dock vara av mer relevans senare i argumentationsanalysen.

Statens skyldighet att respektera, skydda och uppfylla de mänskliga rättigheterna är begreppet är relevant för uppsatsen eftersom om uppsatsen kommer till slutsatsen att ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet så är det essentiellt att förklara vad staten i sådana fall har för skyldighet att uppfylla denna rättighet, liksom alla andra mänskliga rättigheter. Om ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet så har staten en skyldighet att skydda, respektera och uppfylla de mänskliga rättigheterna enligt art. 2 i ICCPR.¹⁵

¹² Ibid.

¹³ Brottsbalk (1962:700) 6 kap. Om sexualbrott 1-15 § Utfärdat 1962-12-21

¹⁴ Djurskyddslagen SFS (1988:534) 5 § Utfärdat 1988-06-02

¹⁵ International Covenant on Civil and Political Rights, 23 mars 1976, A/RES 2200A (XXI), art. 2.

När man talar om att *respektera de mänskliga rättigheterna* betyder det att staterna avstår från att störa åtnjutandet av rättigheten. Exempelvis så får staten inte utsätta en person för tortyr, eller annan grym behandling på statliga fängelser. Om ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet så skulle detta innebära att staten inte skulle kunna få hindra personer på något sätt från att ha sex med varandra. Detta är då främst en negativ skyldighet från staten gentemot befolkningen då statens roll främst är passiv.¹⁶

Att *skydda de mänskliga rättigheterna* innebär att staten arbetar aktivt för att skydda befolkningen mot mänskliga rättighetskränkningar genom att exempelvis skapa lagar och mekanismer för att förhindra kränkande av mänskliga rättigheter. Skyddandet av mänskliga rättigheter är, till skillnad från respekterandet, en mer aktiv roll för staten då dess huvudsyfte är att skapa ett ramverk som skyddar befolkningen från rättighetskränkningar och kränkare.¹⁷ I frågan om ett aktivt sexualliv som mänsklig rättighet så skulle skyddandet av denna eventuella rättighet innebära att staten skulle skapa ett regelverk kring sexualliv så risken för kränkningar av rättigheten minimeras.

Det mest relevanta för denna uppsats blir dock *uppfyllandet av mänskliga rättigheter*. Att uppfylla mänskliga rättigheter innebär att staterna mycket aktivt agerar och inför institutioner, förfaranden och tilldelar resurser.¹⁸ Staten främsta avsikt är då att ge rättighetsbärarna alla möjligheter att utnyttja och hävda sina rättigheter samtidigt som staten pressar skyldighetsbärarna att uppfylla sin roll att uppfylla rättighetsbärarnas rättigheter.¹⁹ Om ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet så har staten en skyldighet att uppfylla den rätten men frågan som då uppkommer, hur? Denna fråga kommer återkomma i argumentationsanalysen och diskuteras.

Man måste även förklara begreppen *negativa respektive positiva rättigheter*. En negativ rättigheter betyder att man avstår från att agera på ett visst sätt. Man avstår ifrån att döda en annan människa eller man avstår ifrån att hindra andra från att tala. En positiv rättighet är däremot en aktiv handling ex. rätten till utbildning eller rätten till sjukvård.²⁰

Nästa begrepp som måste förklaras är *samtycke*. Om en person med ett funktionshinder som påverkar personens talförmåga och förmåga att kommunicera med andra, hur ska man

¹⁶ Mégret, Frédéric, "Nature of Obligations" Moeckli, Daniel(red), Shah, Sangeeta(red) och Sivakumaran, Sandesh(red), *International Human Rights Law*, 2010, s. 130-132

¹⁷ ibid

¹⁸ Ibid, s.130-132

¹⁹ Mégret, Frédéric, "Nature of Obligations" Moeckli, Daniel(red), Shah, Sangeeta(red) och Sivakumaran, Sandesh(red), *International Human Rights Law*, 2010, s. 131

²⁰Orend, Brian. *Human rights: concept and context*. Peterborough, Ont.: Broadview Press, 2002 s. 32

veta om denne person vill ha ett aktivt sexualliv? Här får man utgå från ett individualistiskt perspektiv, vilka förutsättningar som individen har att uttrycka sitt samtycke. Arbetet utgår ifrån detta individualistiska perspektiv och menar på att det är assistenter, anhöriga och liknande som känner den funktionshindrade personen som får avgöra och tolka hur den funktionshindrade känner. Då det är dessa som känner den funktionshindrade bäst så framstår det som mest lämpligt att det är dessa som kan tala för persons vägnar. Även om det finns brister i denna förklaring av hur den funktionshindrade ska kunna framföra sitt samtycke så anses det, i detta arbete, vara mest berättigat. CRPD förklarar språk på ett sätt som är relevant att redovisa eftersom det är på det sätt som personer med funktionshinder kan visa samtycke.

"Language" includes spoken and signed languages and other forms of non-spoken languages;²¹

1.4 Tillvägagångssätt och Material

Det här arbetet är som tidigare klarlagt uppdelat i två olika delar. I den första delen kommer en *argumentationsanalys* göras av olika argumenterande texter. I arbetet så har argumentationsanalysen tre syften: ett deskriptivt som förklarar vilka olika argument som finns i texterna, ett föreskrivande som förklarar i vilken utsträckning som argumenten uppfyller vissa normer, saklighet och rationalitet och att förklara argumentationens beviskraft.²² I denna uppsats så är syftet med att använda argumentationsanalysen att undersöka dels diskussionen som förs angående funktionshindrades sexuella rättigheter men framför allt för att besvara frågeställningen. Med hjälp av metoden kan man urskilja olika arguments tyngd mot varandra för att sedan se huruvida ett argument är hållbart eller inte. Utifrån detta kan man sedan besvara frågeställningen.

I denna uppsats har Naess pro et contra - analys använts. Pro et Contra - analysen var den fördelaktiga att använda i arbetet eftersom den ger en god struktur för argumentationsanalysen i synnerhet när två texter ska analyseras. Pro et contra – analysen identifieras genom sättet att rekonstruera och strukturera upp texten i tes, pro(för)argument, contra(mot)argument och bevis/stöd.²³

²¹ Convention on the Rights of Persons with Disabilities 3 mars 2008 UN doc. A/RES/61/106, Art. 2

²²Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur AB, 2005 s. 91

²³ Ibid. S. 101

I denna uppsats så har argumenten delats in i olika så kallade teman. Inom varje tema diskuteras författarnas olika proargument respektive contraargument och bevisen/ stöden för argumenten. Dessa teman kommer mer förklara hur diskussionen kring ämnet ser ut och hur man kan se på diskussionen ur olika perspektiv. Inga slutsatser om vad som är att föredra kommer att tas under argumentationsanalysen utan istället kommer slutsatserna dras i analysen av argumentationsanalysen och det kommer därmed påvisa vilka alternativ som är att föredra. Efter detta kommer ett besvarande av frågeställningen att ges med bakgrund av de olika slutsatserna som presenterades i analysen av argumentationsanalysen.

Ytterligare en analys har gjorts och då av CRPD. Den analysmodell som har tillämpats innebär en genomgång av CRPD och vilka skyldigheter som staten har enligt CRPD gentemot funktionshindrade personers sexuella rättigheter. I genomgången har artiklarna i CRPD analyserats för att se, dels om funktionshindrades sexuella rättigheter.

Uppsatsen kommer att avslutas med en slutsats där frågeställningen svaras på utifrån de slutsatser som diskuterats under argumentationsanalysen. Argumentationsanalys har dock brister som bör vara i åtanke. Det som främst måste framhållas är subjektiviteten i en argumentationsanalys. Eftersom argumentationsanalysen är en tolkning av olika argument så kan olika tolkare, författare, komma fram till olika svar. Resultatet kan även påverkas av författarens åsikter, erfarenheter och förförståelse för ämnet. Detta kan i sin tur göra att resultatet varierar från författare till författare. Genom att argumentationsanalysen har en viss subjektivitet i strukturen, då det är författaren som är upphovsmakaren till analysen, så bör detta vara i åtanke under argumentationsanalysen och även om en passiv roll alltid varit utgångspunkten i arbetet så kan det dock finnas en subjektiv påverkan på arbetet. I den utsträckning som går så har den subjektiva påverkan försökt att undvikas.²⁴

Materialiet för denna uppsats har varit väldigt begränsat när det gäller ämnet för uppsatsen, funktionshindrades sexuella rättigheter. Därför har fokus under materialletandet istället funnits på de olika begrepp som varit av vikt för arbetet. Bland annat finns det mycket material om sexualitet och sexuella rättigheter men med en annan fokus som exempelvis homosexuellas eller kvinnors sexuella rättigheter. Under uppsatsprocessen så har detta varit ett återkommande tema men genom att fokusera på begreppen som förklarats så undviker man problemet med materialbristen.

²⁴ Björnsson G, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*. 2. [utökade] utg. Stockholm: Natur & kultur, 2009, s 10-11

I argumentationsanalysen så har olika artiklar och rapporter varit utgångspunkten då dessa adresserar problemet med sexuella rättigheter och funktionshindrades sexuella rättigheter och om statens har en skyldighet att uppfylla dem. Artiklarna och rapporterna tillsammans med CRPD och olika författare som fokuserar på det specifika temat utgör resultatredovisningen av argumentationsanalysen i uppsatsen och hjälper till att svara på frågeställningen.

2 Argumentationsanalys

Diskussionen om ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet är en essentiell del av frågeställningen om staten har en skyldighet att hjälpa personer med funktionshinder att ha ett sexualliv. Som sedan tidigare konstaterat så har staten en skyldighet att respektera, skydda och uppfylla de mänskliga rättigheterna.²⁵ En nödvändighet för att ett aktivt sexualliv ska vara ett behov som staten borde tillgodose är att det är en rättighet. Därför är det ytterst viktigt att förklara om det är en rättighet, och om så är fallet, vilken typ av rättighet som det är.

2.1 Är ett aktivt sexualliv en del av de mänskliga rättigheterna?

Det finns många förespråkare för att ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet och som menar på att ett aktivt sexualliv är ett essentiellt och fundamentalt redskap för att ha kommunikation och kärlek mellan människor.²⁶ Denna uppfattning bygger oftast på en åsikt om att eftersom sexualitet är en naturlig del av att vara människa så borde även alla ha tillgång till det.²⁷ Man menar på att den intima kontakt som uppstår vid sexuellt umgänge är en del av det mänskliga livet som alla borde ha en rätt att få uppleva.²⁸ Därav har begreppet sexuella rättigheter skapats. IPPF beskriver sexualitet som en viktig del av att vara människa och att sexuella rättigheter är en del av mänsklig rättighets spektra.²⁹ Med sexuella rättigheter avser IPPF på rättigheter som syftar på sexualiteten och en persons rätt att uttrycka sina sexuella preferenser, behov, fantasier och liknande.³⁰ De erkänner även att personer under arton kan vara rättighetshållare men framhåller att personer under arton års rättigheter och skydd ser annorlunda ut i jämförelse med motsatta myndiga personer. Dessa skillnader kan appliceras på många olika aspekter av mänskliga rättigheter och framför allt på sexuella

²⁵ Se tidigare kap.

²⁶ Apple. *J.M Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics, 2010; 36:152-154

²⁷ IPPF *Sexual Rights: an IPPF declaration* Preamble

²⁸ Apple. *J.M Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics, 2010; 36:152-154

²⁹ IPPF *Sexual Rights: an IPPF declaration* principle 1

³⁰ IPPF *Sexual Rights: an IPPF declaration* Preamble

rättigheter.³¹ De konstaterar även följande vilket gör deras definition av sexuella rättigheter problematiskt gällande denna uppsats:

IPPF believes that the basis of human rights protection and promotion and enjoyment/fulfillment is non-discrimination. This means that no one should be treated differently or unequally because of their sexuality, sex, age or gender.³²

Trots att en icke - diskrimineringspolicy här tydligt konstaterats så drar de ändå gränsen vid vilka som är rättighetsbärare, de som är kapabla. De nämner olika diskrimineringsgrunder men utesluter funktionshinder vilket skapar en del funderingar. Är det ett medvetet val eller är det en omedveten uteslutning av en viktig diskrimineringsgrund? Saiz betonar dock universaliteten i begreppet sexuella rättigheter.

Sexual rights make a strong claim to universality, since they relate to an element of the self which is common to all humans: their sexuality.³³

Här understryker han att eftersom alla människor har en ett sexuellt behov så borde även alla omges av dessa sexuella rättigheter. Han betonar universaliteten på samma sätt som alla folkrättsdokument i den internationella folkrättsjurisdiktionen.

Tidigare insatser på att föra ihop sexualitet och mänskliga rättigheter har gjorts med fokus på att människor inte ska komma till skada, från sexuell skada när det gäller kvinnor och tjejer och från misshandel och mord när det gäller personer som identifierar sig som homosexuella eller transsexuella.³⁴ Det har bara under senaste åren som forskare, NGO:s, advokater och en del FN-expertter har nått enighet och myntat begreppet sexuella rättigheter.

The concept therefore avoids the complex task of identifying a fixed sub-category of humanity to whom these rights apply. By proposing an affirmative vision of sexuality as a fundamental aspect of being human, as central to the full development of the human personality as freedom of

³¹ Ibid. Principle 2

³² Ibid.

³³ Saiz, Ignacio, *Bracketing Sexuality: Human Rights and Sexual Orientation – A Decade of Development and Denial at the UN* Health and Human Rights 7, no. 2. 2004: 66-67

³⁴ ICHRP: *Sexuality and Human Rights* Genève, 2009 s . 7

conscience or physical integrity, sexual rights offers enormous transformational potential not just for society's "sexual minorities", but for its "sexual majorities" too.³⁵

Motargument mot existensen av sexuella rättigheter kommer från många olika håll. Från religiösa håll där man menar på att detta är en privat angelägenhet mellan maken och sin hustru och inget som staten ska reglera.³⁶ Detta argument hänvisar främst till de religiösa texter där det understryks vikten av äktenskapen och att samlaget är en privat angelägenhet mellan paret och Gud.

Through out history the State, religious authorities and other social institutions have sought to regulate sexuality and sexual expression, prescribing some forms of relationship – heterosexual marriage, for example – and proscribing others, such as love between young, unmarried adolescents or homosexuals.³⁷

Andra motargument som förekommer bygger på föraktet mot vissa typer av sexuella aktiviteter, inkluderat homosexualitet, polygamiska livsstilar och prostitution. En vanligt förekommande tanke, som visar spår av detta förakt, är tanken om att om dessa livsstilar och sexuella aktiviteter accepteras, och möjligtvis i vissas ögon även promotas, så kommer fler att förena sig med dessa typer av livsstilar.³⁸ Man kan dock bemöta dessa typer av argument med många olika argument då de mer baseras på känslor än empiri.

Man måste understryka att rätten att ha ett aktivt sexualliv med vem man vill och hur man vill har fler pro-argument än contra-argument om man utgår ifrån ett mänskligt rättighetsperspektiv där universalitet och individuell frihet betonas. Individuell frihet är en av byggstenarna för de mänskliga rättigheterna och friheten att själv kunna välja vem man vill ha samlag med och att man vill ha samlag med någon och en sådan frihet får inte vara baserad på att den ges i sammanhanget om ingen blir förolämpad av den. Man kan inte basera de mänskliga rättigheterna på premissen att de tillåts så länge som ingen förolämpas av dem, då

³⁵ Saiz, Ignacio, *Bracketing Sexuality: Human Rights and Sexual Orientation – A Decade of Development and Denial at the UN* Health and Human Rights 7, no. 2. 2004: 66-67

³⁶ Sida, Anna Runeborg and Christina Andersson, *Sexual Rights for All*, 2010

³⁷ Sida *Sexual Rights for All* 2010

³⁸ Moore, Gaylen "Sexual Rights as Human Rights" WFF: *State of Sexual Freedom in the United States 2010 Report*, 2010 s. 4

skulle medborgarrättsrörelsen i USA eller kvinnorörelsen inte ha nått den utsträckning som den faktiskt har.³⁹

2.2 Är rätten till ett aktivt sexualliv en positiv eller negativ rättighet?

I det tidigare kapitlet kunde det konstateras att ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet i den utsträckningen att det är något som vi alla har anspråk på eftersom det är en naturlig del av att vara människa. I den här delen kommer fokus ligga på vad för typ av rättighet sexuella rättigheter är. Distinktionen mellan negativa och positiva rättigheter är som sagt förklarad i begreppsbeskrivningen och varför detta är relevant för problemformuleringen är eftersom dess svar reflekterar statens skyldighet gentemot rättigheten.

Om ett aktivt sexualliv, som en del av de sexuella rättigheterna, är en positiv rättighet så betyder detta att staten har en skyldighet att tillgodose alla personer med ett aktivt sexualliv. Detta blir självklart svårt eftersom staten då har som skyldighet att tillgodose alla människor med ett aktivt sexualliv.⁴⁰ Vissa menar på att det finns en positiv rätt till ett aktivt sexualliv antingen för de som är för skadade för att hitta en partner och/eller för att kunna stimulera sig själva.⁴¹ Dessa menar även på att vi ger mat åt de som inte kan föda sig själva och vi till och med kör hem maten för de som inte har förmågan att hämta den själva. Man ska inte se på sexuella rättigheter på ett annat sätt anser dessa.⁴²

Second, we must either grant everybody the right to sexual satisfaction, or we must argue that severely disabled people have, in virtue of their increased difficulty to satisfy their sexual interests, a right to sexual services that non-severely disabled people do not have.⁴³

Det finns dock de som argumenterar starkt emot detta och menar på att det är en omöjlighet att tillgodose alla människor med ett aktivt sexualliv, vilket det innebär när sexuella rättigheter är positiva rättigheter. Dessa menar på att man inte heller kan rättfärdiga att vissa människor har en unik rättighet att få sitt sexualliv tillgodosett eftersom detta snarare skulle skapa

³⁹ Ibid. s. 5

⁴⁰ Di Nucci, Ezio *Sexual Rights and Disability* J Med Ethics, 2011;37 158-161 publicerat 2010-11-09

⁴¹ Apple. J.M *Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics, 2010; 36:152-154

⁴² Ibid.

⁴³ Di Nucci, Ezio *Sexual Rights and Disability* J Med Ethics, 2011;37 158-161, publicerat 2010-11-09

ojämlikhet. Dessa argumenterar istället för att rätten till ett aktivt sexualliv är en negativ rättighet. Detta betyder att ingen får störa åtnjutandet av rättigheten. Inga ska alltså hindra en annan person från att ha sex med någon person, med betoning så länge det är lagligt. Diskussionen om rätten till ett aktivt sexualliv är en positiv eller negativ rättighet påverkas otroligt mycket av vem som är skyldighetsbäraren att uppfylla rättigheten och framförallt problematiken med att benämna sexuella rättigheter som positiva. Genom att konstatera att rätten till ett aktivt sexualliv är en positiv rättighet så konstaterar man även att det finns en skyldighetsbärare som måste tillgodose rättigheten för alla medborgare.⁴⁴

Som man kan se ovan så framstår det som en omöjlighet att rätten till ett aktivt sexualliv är en positiv rättighet, mycket på grund av vem och hur rättigheten ska tillgodoses. Detta kommer att diskuteras närmare i nästkommande avsnitt.

2.3 Vem ska tillgodose rättigheten?

I det tidigare avsnitt diskuterades huruvida rätten till ett aktivt sexualliv är en positiv eller negativ rättighet och detta relaterar mycket till vad som kommer diskuteras i detta avsnitt. Här kommer det diskuteras vem som har skyldigheten att tillgodose medborgarna med denna rättighet. Skyldighetsbäraren i detta avseende är av stor relevans, dels eftersom det bygger på vilken typ av rättighet det är och dels eftersom det förklarar hur rättigheten ska tillgodoses. Om skyldighetsbärare är staten så innebär detta att rättigheten främst är positiv och att staten har huvudansvaret för att tillgodose medborgarna med medel för att kunna åtnjuta sina sexuella rättigheter.

Om rätten till ett aktivt sexualliv är en positiv rättighet så har staten en skyldighet att tillgodose hela befolkningen med medel för att åtnjuta rättigheten, detta med referens till de likabehandlingsregler som finns som syftar till nolltolerans av distinktioner mellan olika grupper.⁴⁵ De som argumenterar för att det främst är staten som är skyldighetsbärare, och att rätten till ett aktivt sexualliv är en positiv rättighet, menar på att eftersom staten tillgodoser andra behov, som exempelvis plastikoperation för de som drabbats av olika typer av skador i ansiktet på grund av att personen i fråga inte trivs med det skadade ansikte som de fått, så borde även staten tillgodose personer med funktionshinder med hjälp för att kunna åtnjuta

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Göransson, Håkan Gabinus, Flemström, Stefan, Slorach, Martina. *Diskrimineringslagen*, Stockholm: Norstedts juridik, 2011 s.

rätten till ett aktivt sexualliv.⁴⁶ Argumenten att staten är skyldighetsbäraren bygger främst på premissen att statens roll i samhället är att hjälpa de svaga och de som inte har förmågan att åtnjuta rättigheten på egen hand.⁴⁷ Man utgår även ifrån premissen att rätten till ett aktivt sexualliv är en positiv rättighet där staten är den främsta skyldighetsbäraren. Motargument mot detta bygger då på, som kommer diskuteras i nästkommande avsnitt, hur staten skulle kunna tillgodose medborgarna med hjälp för att åtnjuta sin rätt till ett aktivt sexualliv.

Det finns dock andra tankar som mer fokuserar på premissen att rätten till ett aktivt sexualliv är en negativ rättighet och staten har inte huvudansvaret att tillgodose medborgarna att få ett aktivt sexualliv utan att dessa anspråk istället ska bli bemötta från andra håll. De anser att staten inte har huvudansvaret eftersom, för att kunna tillgodose befolkningen med ett aktivt sexualliv, så innebär det dels att man måste i viss mån legalisera prostitution och dels att man klargör att funktionshindrade har en unik rätt till ett aktivt sexualliv.⁴⁸ Problematiken med att legalisera prostitution kommer att diskuteras i nästkommande avsnitt men påståendet om att funktionshindrade har en unik rätt till ett aktivt sexualliv kommer här att förklaras närmare.

Att funktionshindrade har en unik rätt till ett aktivt sexualliv, och att det därför har staten ett annat ansvar att tillgodose hjälp för att dessa ska kunna ha tillgång till deras sexuella rättigheter, är en tes som vissa argumenterar för. Dessa menar att på samma sätt som funktionshindrade behöver hjälp med exempelvis rampar för att kunna färdas och ta sig fram till olika platser, på samma sätt så behöver de assistans när det gäller sitt sexualliv.⁴⁹ Eftersom dessa diskuterar under premissen att ett aktivt sexualliv är en positiv rättighet, så hänvisar dem även till att staten har en skyldighet att respektera, skydda och uppfylla dessa rättigheter.⁵⁰ De ger exempel på fall där staten egentligen inte har en skyldighet att tillgodose personer med hjälp, exempelvis kvinnor som har drabbats av bröstcancer och som vill rekonstruera bröstet efter att dessa tagit skada av behandlingen. Staten går då in och hjälper dessa kvinnor finansiellt för att tillfredsställa deras behov av att känna att man exempelvis passar in igen, saknar sina bröst eller liknande anledningar. Det finns en poäng att hänvisa till att staten hjälper kvinnor som drabbats av bröstcancer med finansiell hjälp för att dessa ska få

⁴⁶ Apple. *J.M Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics 2010; 36:152-154

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Di Nucci, Ezio *Sexual Rights and Disability* J Med Ethics, 2011;37 158-161, publicerat 2010-11-09

⁴⁹ Apple. *J.M Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics 2010; 36:152-154

⁵⁰ Mégret, Frédéric, "Nature of Obligations" Moeckli, Daniel(red), Shah, Sangeeta(red) och Sivakumaran, Sandesh(red), *International Human Rights Law*, 2010, s. 130-132

tillbaka sina bröst när det gäller statens eventuella skyldighet att hjälpa personer med funktionshinder att få ett aktivt sexualliv men man måste dock understryka, menar många på, att man staten inte endast kan gå in och hjälpa en viss del av befolkningen att få ett aktivt sexualliv utan då måste man hjälpa hela befolkningen att få ett aktivt sexualliv, annars är det diskriminering mot den resterande befolkningen.⁵¹

2.4 Hur ska rättigheten tillgodoses?

I denna del så är fokuset på hur rätten till ett aktivt sexualliv ska tillgodoses. Om det ska tillgodoses genom prostituerade, och därmed delvis legalisera prostitution, eller om man snarare ska hänvisa till en välgörenhetsorganisation där personer arbetar som volontärer med att behaga andra människor.

Eftersom denna diskussion centrerar mycket kring problematiken med att legalisera prostitution så är det minst sagt relevant att ta fram de lagar som finns i den svenska jurisdiktionen angående sexköp.

Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst till böter eller fängelse i högst ett år.⁵²

Det finns de som argumenterar för att denna lag ska förändras, eller åtminstone ge utrymme för förändring och undantag, i fördel till de funktionshindrade som endast kan få åtnjuta ett aktivt sexualliv genom den service som prostituerade erbjuder.⁵³ Dessa bygger sin argumentation på att funktionshindrade har oftast inget annat val än att gå till en prostituerad för att få sina behov behagade. De menar på att det är oftast svårt för personer med funktionshinder att få ett aktivt sexualliv på egen hand och måste då vända sig till en professionell.⁵⁴ Contra- argument som de möts av då är många, då motståndsrörelsen mot att legalisera prostitution är avsevärt mycket större. Ett av de främsta contra- argumenten rör att man genom att delvis legalisera prostitution så kan människohandeln och den organiserade kriminaliteten öka.⁵⁵ Dessa hänvisar till att om man tillåter prostitution till en viss utsträckning så kommer efterfrågan att öka och därmed måste även utbudet öka, och i detta

⁵¹ Di Nucci, Ezio *Sexual Rights and Disability* J Med Ethics, 2011;37 158-161, publicerat 2010-11-09

⁵² Brottsbalken (1962:700) 6 kap 11 § Trädde i kraft 1998-01-01

⁵³ Apple. J.M *Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics 2010; 36:152-154

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Di Nucci, Ezio *Sexual Rights and Disability* J Med Ethics, 2011;37 158-161, publicerat 2010-11-09

fall antalet kvinnor och män som jobbar som prostituerade och genom att utbudet måste utökas så kan människohandeln bli större.⁵⁶ De argumenterar även för rädslan att man genom att tillåta prostitution i vissa enskilda fall även öppnar upp fler dörrar för att sedan tillåta prostitution helt och hållet.⁵⁷ De som argumenterar för att tillåta prostitution understryker dock att endast personer med funktionshinder skulle kunna få nyttja dessa bordeller och skulle behöva visa en läkarintyg på att de inte är förmögna att ha samlag på andra sätt, då kan man kontrollera prostitutionen.⁵⁸

Vissa argumenterar för att man, genom att legalisera prostitution, skulle kunna beskatta varje transaktion och att staten därmed skulle kunna tjäna pengar på detta.⁵⁹ Detta argument är dock inte hållbart i denna diskussion då man inte ser en avsevärd vinst i att endast delvis legalisera prostitution.⁶⁰

Ett förslag som har presenterats som alternativ till att legalisera prostitution är att man, som tidigare förklarat, har ideella organisationer som tillfredställer personer med funktionshinder, eller hjälper ett funktionshindrat par, gratis endast av godhet.⁶¹ Problemet med att endast hänvisa funktionshindrade till sådana organisationer är framför allt utbudet. Det finns just nu inget stort utbud av organisationer, eller personer, som frivilligt utan egen vinning kan tänka sig att hjälpa personer med funktionshinder. Här finns ett tydligt dilemma med att tillgodose personer med funktionshinder med ett aktivt sexualliv.

2.5 Rätten till ett aktivt sexualliv för personer med funktionshinder utifrån CRPD

I detta avsnitt kommer det diskuteras huruvida personer med funktionshinder har dels har en rätt till ett aktivt sexualliv och dels om staten har en skyldighet att tillgodose med hjälp för att personer med funktionshinder att nyttja denna hjälp.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Sullivan, Barbara *Rape, Prostitution and Consent* Australian and New Zealand Journal of Criminology: Australian Academic Press, publicerat 2009-08-01

⁵⁸ Apple. J.M *Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics 2010; 36:152-154

⁵⁹ Gillespie, Nick "Paining with our Sins", The New York Times, publicerat 2009-05-17:
<http://www.nytimes.com/2009/05/17/opinion/17gillespie.html?pagewanted=all>

⁶⁰ Di Nucci, Ezio *Sexual Rights and Disability* J Med Ethics, 2011;37 158-161, publicerat 2010-11-09

⁶¹ Ibid.

I CRPD så deklarerar redan i art. 1 att syftet med konventionen är att främja, skydda och uppfylla de mänskliga rättigheterna för personer med funktionshinder.⁶² Man förklarar även att staten har som skyldighet att skydda och främja ett fullt förverkligade av funktionshindrades rättigheter.⁶³ Man redovisar i samma artikel att staten ska införa nödvändiga lagstadgor, administrativa och andra åtgärder för att implementera rättigheterna som presenteras i konventionen.⁶⁴ Man kan således konstatera att CRPD fastställer att staten har en skyldighet att tillgodose funktionshindrade med medel för att åtnjuta sina rättigheter, frågan som följer blir då om CRPD fastställer att rätten till ett aktivt sexualliv ingår i dessa rättigheter.

I CRPD finns det dock ingen artikel som handlar om personer med funktionshindres sexuella rättigheter. Det finns artiklar som talar om att man ska låta personer med funktionshinder behålla sin fertilitet på samma villkor som andra⁶⁵, men dessa talar inte om sexuella rättigheter. Detta kan bero mycket på att FN inte har deklarerat sexuella rättigheter som en del av de mänskliga rättigheterna och därav har inte heller CRPD, som är en FN-konvention, deklarerat sexuella rättigheter som rättigheter som personer med funktionshinder ska kunna ta del av på samma basis som alla andra.

⁶² Convention on the Rights of Persons with Disabilities 3 mars 2008 UN doc. A/RES/61/106, Art. 1

⁶³ Ibid. Art. 4.1

⁶⁴ Ibid. Art. 4.1

⁶⁵ Ibid. Art. 23.1 (c)

3 Analys av argumentationsanalysen

3.1 Sammanfattning av argumentationsanalysen

I denna sammanfattning så kommer ett tabellsystem under varje tema presenteras för att ge en struktur på alla de argument som tagits upp i de olika teman i argumentationsanalysen. Detta för att ge en god bild av hur argumentationsanalysens olika delar och dels för att ge en bra grund för nästkommande diskussion av analysen. I dessa tabeller har temafrågorna varit övergripande och sedan har argumentationen presenterats nedan. Temat angående CRPD har exkluderats då denna inte var en argumenterande fråga utan snarare endast en analys.

Är ett aktivt sexualliv en del av de mänskliga rättigheterna?

JA	NEJ
Det är en essentiell del av att vara människa och alla borde ha tillgång till det	Det står ej med i de olika FN- dokumenten
Ett fundamentalt redskap för kommunikation och närhet mellan människor	Samlag är endast en angelägenhet mellan paret i fråga och Gud
Det är en individuell frihet att ha samlag med vem man vill, hur man vill och bör inte regleras på grund av vem som blir förolämpad eller ej	Genom att tillåta olika typer av sexuella rättigheter kommer olika avvikande sexuella handlingar få mer fäste

Är rätten till ett aktivt sexualliv en positiv eller negativ rättighet?

EN POSITIV RÄTTIGHET	EN NEGATIV RÄTTIGHET
Det är en rättighet för de som inte kan få ett aktivt sexualliv på egen hand.	Vissa människor kan inte ha en rättighet utan i sådana fall måste man hjälpa alla att få hjälp att få ett aktivt sexualliv utan åtskillnad. Man kan därmed inte påstå att funktionshindrade bör få hjälp att få ett aktivt sexualliv om inte alla får det.

Man ger mat åt de som inte kan föda sig själva och man kör hem mat till de som inte kan hämta den själva, varför kan man inte på samma sätt hjälpa de som inte kan skaffa sig ett eget sexualliv.	Om det är en positiv rättighet så har staten en skyldighet att tillgodose alla människor med hjälp för att åtnjuta rättigheten, vilket inte fungerar i verkligheten
	Staten ska inte hjälpa personer att ha ett aktivt sexualliv utan endast avstå från att hindra dem att ha samlag.

Vem ska tillgodose rättigheten?

STATEN	FRÅN ANDRA HÅLL
Statens roll i samhället är att hjälpa de svaga och de som inte kan njuta av rättigheten på egen hand	För att staten ska kunna tillgodose med hjälp för att personer med funktionshindrade ska få ett aktivt sexualliv så måste man delvis legalisera prostitution.
Staten tillgodoser hjälp med plastikoperation för de som drabbats av olika typer av skador i ansiktet, även om det inte ger någon fysisk skillnad utan endast yttlig.	Personer med funktionshinder har ingen unik rätt till ett aktivt sexualliv och därför bör inte staten tillgodose dessa personer för då är det diskriminering mot alla andra som måste få ett aktivt sexualliv på egen hand.

Hur ska rättigheten tillgodoses?

PROSTITUERADE	IDEELLA ORGANISATIONER
Man ska endast delvis legalisera prostitution eftersom dessa personer inte kan vända sig till några andra	Det är inte bra att legalisera prostitution för då ökar den organiserade brottsligheten och människohandeln. Att tillåta prostitution i något sammanhang är oacceptabelt.
De funktionshindrade skulle vara tvungna att ha ett läkarintyg på att de inte kan ha samlag på egen hand och därmed skulle kundkretsen specificeras och därmed kontrolleras prostitutionen.	De ideella organisationerna betalas inte och därför finns inget behov att legalisera prostitution

Man kan beskatta prostitutionen så att staten även får skatteintäkter av transaktionerna.	Eftersom kundkretsen är så begränsad så skulle en beskattning av prostitutionen inte ge en avsevärd intäkt.
Utbudet av ideella organisationer och personer som arbetar utan egen vinning är mycket begränsat och det finns antagligen få som är villiga att utföra detta ideellt.	Genom att delvis legalisera prostitution så ökar risken för att tillåta det helt och hållet

3.2 Diskussion om argumentationsanalysen

Här kommer analyser och slutsatser från de olika temana redovisas och dessa diskussioner och slutsatser kommer att leda fram till ett besvarande av frågeställningen.

Inom temat om ett aktivt sexualliv är en mänsklig rättighet så kan man konstatera att, trots att det inte finns några offentliga dokument, sexuella rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna. Denna slutsats baseras på den individuella frihet som varje människa har. Den individuella friheten har stöd från alla mänskliga rättighetsdokument. I exempelvis UDHR art 1 konstateras följande:

All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood. ⁶⁶

Även om sexuella rättigheter inte har konstaterats i några mänskliga rättighetsdokument än så kan man ändå konstatera att, som många tidigare författare konstaterat, att sexualitet är en del av den mänskliga naturen och på samma sätt som människan behöver föda, yttrandefrihet och frihet att göra sina egna val så behövs friheten att kunna välja att ha den intima kommunikationen som uppstår genom att ha ett aktivt sexualliv respektive att välja att inte ha den. Nästkommande frågeställning som naturligtvis kommer upp när man konstaterar att ett aktivt sexualliv, och sexuella rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna, är att vad detta är för rättighet. Som diskuterat i det andra temat så kan rättigheten vara en negativ eller positiv rättighet och huruvida det är det första eller sista så konstateras även vem som blir skyldighetsbärare att respektera, skydda och uppfylla rättigheten.

⁶⁶ Universal Declaration of Human Rights 10 december 1948 Un doc. GA// 217 A (III)

Om man fastställer att rätten till ett aktivt sexualliv är en positiv rättighet, på samma sätt som rätten till utbildning är en positiv rättighet, så har staten som skyldighet, enligt flera olika mänskliga rättighetsdokument, att respektera, skydda och uppfylla dessa rättigheter. Detta innebär att staten måste tillgodose hela befolkningen med medel för att de ska kunna ha ett aktivt sexualliv. Detta är en oerhört orealistisk tanke då det innebär att staten måste se till att hela befolkningen blir sexuellt stimulerade och tillfredsställda. Eftersom det finns lagar om likabehandling så kan man inte heller endast påstå att det endast är den del av befolkningen som inte är kapabla till att ha ett aktivt sexualliv som har en rätt att få hjälp av staten med att få ett aktivt sexualliv. Den resterande befolkningen måste istället själva dels finna en partner, förföra partnern till att vilja ha samlag eller annan sexuell kontakt, detta besvär har inte den rättighetsbärande personen med funktionshinder. Denna har istället garanterat sexuell umgänge och, möjligtvis, till och med garanterad utlösning/ orgasm. Genom att definiera ett aktivt sexualliv som en positiv rättighet så deklarerar man även att staten har en skyldighet att tillgodose befolkningen med medel för att åtnjuta rättigheten och att det är staten som är skyldighetsbärare för med ytterligare problem.

Precis som de som argumenterar för att staten är skyldighetsbärare påstår så är det statens skyldighet att hjälpa de svaga och de som inte kan ta hand om sig själva eller som inte kan få sina rättigheter tillfredsställda på eget sätt men premisserna för detta är dels att de medlen som staten använder för att tillfredsställa befolkningens rättigheter är legala. För att staten ska kunna tillfredsställa de funktionshindrades rätt till ett aktivt sexualliv så innebär detta att staten antingen måste bryta mot lagen om sexualbrott eller delvis legalisera prostitution. Två alternativ som är lika orealistiska som oönskade. De som argumenterar för att staten är skyldighetsbärare bygger även argumentationen på att staten hjälper finansiellt personer med ytliga skador, som inte är någon skada för personen fysiskt, som exempelvis plastikoperationer för bröstcancer patienter eller skönhetsoperationer för personer som varit med om olika typer av olyckor. Detta är ett bra argument men det väger inte tyngre än det faktum att om staten tillgodoser medel för ett aktivt sexualliv för endast den grupp i samhället som är funktionshindrade, och då diskrimineras den resterande befolkningen. Argumentet om plastikoperation väger således inte tyngre än argumentet om diskriminering.

Frågan som även ställs är hur en rätt till ett aktivt sexualliv skulle tillfredsställas och huruvida den ska tillfredsställas genom prostituerade/ sexassistenter eller om det skulle istället tillfredsställas genom olika ideella organisationer. Om rättigheten skulle tillgodoses av sexassistenter så skulle detta innebära att man delvis måste, som tidigare förklarat, antingen

delvis legalisera prostitution eller bryta mot lagen om sexualbrott. Som tidigare konstaterat så ger en legalisering av prostitution många oönskade konsekvenser. Man kan här alltså ifrågasätta vilken rättighet som väger tyngst, den funktionshindrades rätt till ett aktivt sexualliv eller den prostituerades rätt till säkerhet. Det är såklart oerhört svårt att väga olika rättigheter mot varandra och om ett alternativt finns där detta inte behöver göras så är detta förslag att föredra. I detta fall så skulle det innebära att rätten till ett aktivt sexualliv istället möts av ideella organisationer där människor frivilligt arbetar för att hjälpa funktionshindrade att få ett aktivt sexualliv. Detta skulle inte ses som prostitution eftersom tjänsten ges utan att få någon betalning och lagar behöver inte regleras för att denna rätt ska tillgodoses. Eftersom personerna arbetar på organisationen frivilligt så är det även samtycke från båda partner vilket inte innebär att denne persons säkerhet inte ifrågasätts.

4 Slutsats

Här kommer frågeställningen besvaras med bakgrund av argumentationsanalysen och diskussionen av argumentationsanalysen.

Kan ett aktivt sexualliv förstås som en mänsklig rättighet som gör en stat skyldig att aktivt bistå personer med funktionshinder för att en sådan rätt faktiskt ska kunna utövas?

Med bakgrund till den tidigare diskussionen så kan man konstatera att personer med funktionshinder har en rättighet till ett aktivt sexualliv. Denna rättighet är då en negativ rättighet vilket betyder att staten inte har som skyldighet att bistå med hjälp för att personer med funktionshinder ska kunna ha ett aktivt sexualliv. Att ett aktivt sexualliv är en negativ rättighet innebär istället att staten inte ska hindra, och ska hindra andra från att hindra, befolkningens åtnjutande av rättigheten. Om personer med funktionshinder behöver hjälp att få ett aktivt sexualliv så ska dessa istället söka sig till ideella organisationer som, utan att prostitution behöver legaliseras, kan bistå med för att de funktionshindrades negativa rätt till ett aktivt sexualliv tillfredsställs. Eftersom ideella organisationer arbetar med volontärer så behövs inte en förändring av lagstiftningen om prostitution eller att denna lag bryts mot.

5 Källförtäckning

5.1 Litteratur

Apple, J.M *Sex Rights for the Disabled?* J Med Ethics, 36:152-514, publicerat 2010

Bergström, Göran, Boréus, Kristina, *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur AB, 2005

Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*. 2. [utökade] utg. Stockholm: Natur & kultur, 2009

Di Nucci, Ezio *Sexual Rights and Disability* J Med Ethics, 10.1136/jme.2010.036723, publicerat 2010-11-09

Gillespie, Nick *Paining with our Sins*, The New York Times, publicerat 2009-05-17: <http://www.nytimes.com/2009/05/17/opinion/17gillespie.html?pagewanted=all>

Göransson, Håkan Gabinus , Flemström, Stefan, Slorach, Martina. *Diskrimineringslagen*, Stockholm: Norstedts juridik, 2011

Mégret, Frédéric, "Nature of Obligations" Moeckli, Daniel(red), Shah, Sangeeta(red) och Sivakumaran, Sandesh(red), *International Human Rights Law*, Johannesburg: TPB, 2010

Oliver, M. The Social Model in Action: If I had a Hammer. In C. Barnes and G. Mercer (red.), *Implementing the Social Model of Disability: Theory and Research* Leeds: the Disability Press. 2004

Orend, Brian. *Human rights: concept and context*. Peterborough, Ont.: Broadview Press, 2002

Pogge, Thomas, "How Should Human Rights Be Conceived?", I *The Philosophy of Human Rights*, Patrick Hayden (red), New York: Paragon House, 2001

Sullivan, Barbara *Rape, Prostitution and Consent* Australian and New Zealand Journal of Criminology: Australian Academic Press, publicerat 2009-08-01

5.2 Rapport

WFF: *State of Sexual Freedom in the United States 2010 Report*, 2010

Sida: Anna Runeborg and Christina Andersson, *Sexual Rights for All*, 2007

Bracketing Sexuality: Human Rights and Sexual Orientation – A Decade of

Development and Denial at the UN, no. 2. 2004

ICHRP: *Sexuality and Human Rights*. Genève, Switzerland, 2009

WHO: *Defining sexual health: report of a technical consultation on sexual health 28–31 January 2002, Geneva*, Geneva, 2006.

IPPF: *Sexual Rights: an IPPF declaration*, 2006

5.3 Offentliga skrifter

Brottsbalken (1962:700) 6 kap 11 § Utfärdat 1962-12-21, Trädde i kraft 1998-01-01

Brottsbalken (1962:700) 6 kap. Om sexualbrott 1-15 § Utfärdat 1962-12-21

Convention on the Rights of Persons with Disabilities 3 mars 2008 UN doc.

A/RES/61/106

Djurskyddslagen SFS (1988:534) 5 § Utfärdat 1988-06-02

International Covenant on Civil and Political Rights, 23 mars 1976, A/RES 2200A (XXI)

Universal Declaration of Human Rights 10 december 1948 Un doc. GA/ 217 A (III)